

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Минко Стоев Хаджийски

За д-р Цветан Петров Петков

Участник в конкурс за придобиване на академична длъжност „Доцент” в професионално направление 3.2.Психология (Психология на сигурността), област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, обявен в Обявен в Държавен вестник, брой 48/13.06.2025 г. , за нуждите на Катедра „ Психология“ на ВСУ „Черноризец Храбър“

1.Данни за кандидата.

Д -р Цветан Петков придобива бакалавърска степен по специалността „Управление на Фирмената Сигурност” във ВСУ”Черноризец Храбър” – гр. Варна. Магистър по Психология става във ВТУ „Св.св.Кирил и Методий” – 2007 г. През 2019 г. придобива ОНС “доктор” по „Социална, организационна и консултативна психология” със защитен дисертационен труд „Полово-ролеви характеристики на функционирането на личността в организационна среда”.

Професионалният му път и развитие се отличават с динамика и насоченост към психологията. Както се вижда от представената биографична справка Цветан Петков е работил в различни организации и ведомства, най-вече в системата на МВР.

2.Данни за конкурса.

Конкурсът за доцент по професионално направление 3.2.Психология / психология на сигурността/, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, е обявен Държавен вестник, ДВ брой 48/13.06.2025 г. , за нуждите на Катедра „Психология“ на ВСУ „Черноризец Храбър“-Варна.

В конкурса участва един кандидат и са спазени всички изисквания по Закона за развитието на академичния състав. Видно от приложената справка, същият е обезпечен с необходимата академична натовареност. По процедурата не се констатира нередности.

3. Описание на научните трудове.

В конкурса за „доцент“ д-р Цветан Петков участва с 1 бр. монография, и 28 броя публикации в сборници и периодични издания. По обем и в съдържателно отношение към тематиката на обявения конкурс съответстват на заявката за доцент по психология.

Основен труд за рецензиране е монографията „Психологически устойчива към адиктивни фактори личност“. Същата е в общ обем от 125 страници с използване на 115 литературни източника, от които 88 на кирилица и 27 на латиница.

Монографията засяга един важен психологически проблем – изграждането и проявлението на устойчивост на личността спрямо адиктивни фактори. *Значимостта* му се корени във факта, че зависимостите (към психоактивни вещества, алкохол, хазарт, дигитални среди и др.) представляват не само медицински и социален проблем, но и дълбоко психологическо предизвикателство, засягащо развитието на личността, нейните ценности, нагласи и мотивационни структури. Осветляването на механизмите, които предпазват личността от попадане в зависимост, има пряко отражение върху разбирането на адаптивността и психичното здраве.

Актуалността на темата е безспорна в контекста на глобалните тенденции – нарастваща употреба на психоактивни вещества, увеличаващи се случаи на поведенчески зависимости и нови форми на адиктивно поведение, свързани с дигитализацията. В условията на социални и икономически напрежения, несигурност и културни промени нараства необходимостта от

интердисциплинарен подход към факторите, които гарантират психологическа устойчивост. Тази перспектива прави изследването актуално както за теоретичната психология, така и за приложните ѝ области – психично здраве, образование, социална работа и организационна психология. Практическата *полезност* на изследването е свързана с възможността да бъдат изведени психологически индикатори и личностни ресурси, които подпомагат превенцията на зависимости. Резултатите биха могли да се използват в програми за ранна превенция сред младежи, в консултативна и терапевтична практика, както и в разработването на обучителни стратегии за повишаване на устойчивостта към рискови фактори. Теоретичният *принос* се изразява в доразвиването на концепцията за психологическа резилиентност и нейното конкретизиране в областта на адиктивното поведение. Като цяло *трудът има отношение към общия проблем за сигурността*, който е и тема на настоящия конкурс.

Публикациите в сборници и периодични издания, общо 28 бр. Могат да се определят в следните тематични области:

Първата тематична област (публ. № 4,5,6,10,20,22) е свързана с проучване на **психологическите измерения на половите и джендърните различия**. Тези различия не се свеждат само до биологични характеристики, а обхващат социално и културно обусловени роли, които значимо влияят върху начина, по който личността функционира в трудовата и организационната среда. Въпросът за полово-ролевите диференциации се оказва ключов при формирането на лидерски стилове, мотивацията за постижение, удовлетвореността от труда, както и при комуникативните взаимодействия между членовете на една организация.

В нея се разглеждат връзките между социално и биологично обуславяните характеристики на пола и начините, по които те влияят върху лидерството, мотивацията за постижение, стиловете на управление и комуникацията в професионален контекст. Акцент се поставя върху това как полово-ролевите диференциации оформят индивидуалното функциониране на личността, отразяват се върху удовлетвореността от труда и допринасят за общата организационна култура и ефективност. В този смисъл проблемната област свързва индивидуалнопсихологическите фактори с по-широките социални и организационни процеси, като търси закономерности и зависимости между личностните особености, социалните роли и динамиката на трудовата среда.

Във втората тематична област (публ. № 14,15,17,18 и 26) отразява интереса и творческата насоченост на автора към проблема за наркотичните зависимости. Изследвана е връзката между личностните характеристики на подрастващите и употребата на психоактивни вещества. Акцентира се върху специфични групи (деца в приемни домове, непълнолетни със зависимости), както и върху психологически особености като темперамент, агресивност, личностни черти. Наред с това се търси влиянието на социално-културните фактори, включително културната среда, върху склонността на младежите към алкохол и наркотични вещества.

Третата тематична област (публ. № 11,12,13 и 17) засяга темперамента, като психически феномен, който относително и незаслужено е по-слабо обект на днешни изследвания. В няколко доклада се развива идеята за ролята на темперамента като ключов психологически фактор, който влияе върху различни прояви на личността – мотивация за учене чрез съвременни технологии, стила на общуване и ефективност на дейността. Те подчертават връзката между вродените особености на темперамента и динамиката на

личностното развитие, социалните взаимодействия и склонността към адиктивно поведение.

Четвъртата област(публ. № 19,23, 29 и 30). е свързана с бърнаута. Изследва се взаимовръзката между стратегии за справяне със стреса, емоционалността и професионалното прегаряне (burnout) при групи с висока натовареност – учители и полицейски служители. Акцентът е върху влиянието на личностните и поведенческите фактори върху уязвимостта към синдрома на прегаряне, както и върху емпиричното му изследване в различни професионални контексти.

Кандидатът за академичната длъжност „доцент“ има отделни публикации и по психологически въпроси, като лидерството, агресията, социалната отговорност, възприемането на сигурността и пандемията Ковид 19. Всички те показват един широк поглед и научна ангажираност с проблемите на актуалната реалност, които са важни за преподавателската работа.

Прегледът на научните трудове, освен монографията, на д-р Петков дава възможност за очертаване на някои приноси в теоретичен и практико-приложен план, които могат да се обобщят така:

Теоретични приноси

- Разработени са концептуални модели за социална отговорност и психологическа устойчивост към адиктивни фактори.
- Даден е нов прочит на връзката между темперамент, лидерство и ефективност в организационна среда.
- Изведени са психологически закономерности за динамиката на гнева и ролята му в юношеска възраст като механизъм за автономност и мотивация.

Емпирични приноси

- Проведени са изследвания върху различни социални групи (деца и младежи, учители, полицейски служители), с прилагане на адекватни методи за доказване на хипотези.
- Доказани са връзки между темперамент, агресивност и употреба на психоактивни вещества, както и между лидерски стилове, удовлетвореност и продуктивност.
- Установени са специфични прояви на синдром на прегаряне в педагогическа и силова професия, включително възрастови и полови различия.

Приложни приноси

- Формулирани са практически препоръки за превенция на зависимости сред деца и младежи.
- Изведени са насоки за въвеждане на компенсаторни механизми за ограничаване на професионалното прегаряне при учители.
- Резултатите са приложими в управлението на персонала чрез модели за мотивация и регулация на личната отговорност.

4. Преподавателска работа.

Кандидатът за академичната длъжност професионално е ангажиран с преподавателска дейност както следва: от м. Септември 2021 г. до 31.01.2024 г. - хонорован преподавател по „психология“ в университета „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас. От м. Февруари 2024 г. до настоящия момент е асистент в катедра „Нервни болести, психиатрия и психология“ към Медицински Факултет на същия университет.

6.Заключение.

Като имам предвид по-горе изброените достойнства на научната продукция и равнопоставеността между научно-изследователска, експертна и преподавателска работа на д-р Цветан Петков, убедено препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да предложат на научния съвет на ВСУ да му присъди академичната длъжност „Доцент” по професионално направление 3.2 Психология /Психология на сигурността/.

23.09.2025г.

гр.В.Търново

Подпис:

/проф.д-р М. Хаджийски/